

Sag C-217/23

Sammen drag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

4. april 2023

Forelæggende ret:

Verwaltungsgerichtshof (Østrig)

Afgørelse af:

28. marts 2023

Revisionsappellant:

Bundesamt für Fremdenwesen og Asyl

Revisionsinstævnt:

A N

Hovedsagens genstand

Asylsag – gruppe med særskilt identitet – anderledes – familien som social gruppe

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 AEUV

Præjudicielle spørgsmål

Skal formuleringen »den pågældende gruppe har en særskilt identitet i det relevante land, fordi den opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund« i artikel 10, stk. 1, litra d), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (omarbejdning) fortolkes således, at en gruppe kun har en særskilt identitet i det relevante land,

hvis den opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund, eller kræves det, at der skal foretages en selvstændig prøvelse af, om der foreligger en »særskilt identitet«, løsrevet fra spørgsmålet om, hvorvidt gruppen opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund?

Såfremt der ifølge besvarelsen af det første spørgsmål skal foretages en selvstændig prøvelse af, om der foreligger en »særskilt identitet«:

2. Ud fra hvilke kriterier skal det prøves, om der foreligger en »særskilt identitet« som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95?

Uafhængigt af besvarelsen af det første og det andet spørgsmål:

3. Skal der ved bedømmelsen af, om en gruppe som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95 opfattes som værende anderledes »af det omgivende samfund« tages udgangspunkt i opfattelsen hos forfølgeren, hos samfundet som helhed eller en væsentlig del af samfundet i et land eller en del af landet?

4. Ud fra hvilke kriterier skal det bedømmes, om en gruppe opfattes som værende »anderledes« som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (omarbejdning)

Anførte nationale forskrifter

Asylgesetz 2005 (asylloven af 2005)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 A N, procesdeltageren, er en afghansk statsborger, som den 4. november 2015 indgav en ansøgning om international beskyttelse i Østrig i henhold til asylloven af 2005.
- 2 Procesdeltageren begrundede denne ansøgning med, at han bliver forfulgt på en asylretligt relevant måde i Afghanistan, fordi han risikerer blodhævn fra sin fars fætres side. Baggrunden for blodfejden er, at faderen og fætrene havde en tvist om

et areal. I forbindelse med denne tvist er faderen og en bror til procesdeltageren allerede blevet dræbt.

- 3 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (direktoratet for migration og asyl, herefter »Bundesamt«) afslog ved afgørelse af 21. juni 2017 denne ansøgning og vedtog en afgørelse om tilbagesendelse over for procesdeltageren. Myndigheden lagde til grund, at procesdeltagerens flugthistorie var konstrueret og opdigtet, og at han kun var kommet til Østrig på grund af et ønske om at opnå en økonomisk og socialt bedre position.
- 4 Procesdeltageren indbragte denne afgørelse for Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Østrig).
- 5 Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) tog klagen til følge, men dens afgørelse blev ophævet af Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstolen, Østrig). Også Bundesverwaltungsgerichts (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) anden afgørelse blev ophævet af Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstolen). Ved afgørelse af 26. juli 2022 tog Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) endnu en gang klagen til følge, tilkendte procesdeltageren asylstatus og fastslog, at han dermed ifølge loven har flygtningestatus.
- 6 Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) konstaterede, at procesdeltageren er afghansk statsborger, tilhører pashtunerne, bekender sig til sunnitisk islam og stammer fra Laghman. Hans far købte et landbrugsareal af sine fætre, men disse hævdede senere, at der kun var tale om en forpagtning. Faderen nægtede at levere jorden tilbage og henvendte sig til landsbyens ældste for at få løst konflikten. Også over for disse hævdede fætrene, at de kun havde bortforpagtet arealet, og truede faderen. Den næste dag blev der på det nævnte areal skudt på faderen, broderen og procesdeltageren. Procesdeltageren løb væk og flygtede hen til sin onkel. Denne bragte procesdeltageren og resten af familien til Kabul og organiserede derefter sammen med landsbyens ældste begravelsen af faderen og broderen. Senere blev procesdeltagerens families hus brændt ned, og de erfarede, at man ledte efter ham. Derefter organiserede onklen procesdeltagerens flugt og tog hans familie til sig. Senere flygtede onklen og familien imidlertid ligeledes til Pakistan.
- 7 Procesdeltageren er altså involveret i en blodfejde i oprindelseslandet, således at han ved en tilbagevenden til sin landsby risikerer overgreb og endda drab fra faderens fætres side. Hvis han slår sig ned i andre byer, kan sådanne overfald ganske vist ikke lægges til grund, men på grund af den aktuelle situation i Afghanistan er det ikke længere muligt for procesdeltageren at få fodfæste i landet og føre et liv uden urimelige vanskeligheder.
- 8 Retligt anførte Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager), at en forfølgelse, som beror på en af de grunde, der er nævnt i flygtningekonventionen, og som udgår fra en privatperson eller private

grupperinger, er asylretligt relevant, hvis staten ikke vil eller ikke er i stand til at forhindre disse forfølgelseshandlinger. Blodhævn er relevant i asylsagen, da tilhørsforholdet til den sociale gruppe af »medlemmer af storfamilien, som risikerer blodhævn« foreligger, hvis risikoen for hævnhandlingerne alene skyldes den familiære relation til den direkte berørte. Procesdeltageren bliver forfulgt alene på grund af slægtsskabsrelationen til faderen og kan ikke regne med beskyttelse fra de afghanske myndigheders side. Derfor risikerer han asylrelevant forfølgelse i oprindelsesregionen, og der foreligger ikke en mulighed for at flygte inden for landet.

- 9 Bundesamt har iværksat revisionsappel til Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstolen) til prøvelse af denne afgørelse.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 10 Bundesamt gør gældende, at Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) subsumerer procesdeltagerens involvering i en blodfejde under grunden »tilhørsforhold til den sociale gruppe familie« i flygtningekonventionen, men at dette ifølge Domstolens praksis (dom af 4.10.2018, C-652/16, præmis 10) kræver, at visse betingelser er opfyldt. For det første skal medlemmerne af den pågældende gruppe have »samme medfødte karakteristiske træk« eller en »fælles baggrund, der ikke kan ændres«, eller være fælles om et karakteristisk træk eller en tro, »der er så grundlæggende for deres identitet, at ingen mennesker bør tvinges til at give afkald derpå«. For det andet skal den pågældende gruppe have en »særskilt identitet« i det relevante land, fordi den opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund.
- 11 Det er ikke afklaret, om en familie (eller dele af den) udgør en social gruppe, hvis det ikke er konstateret, at familien (eller dele af den) af det omgivende samfund opfattes som værende anderledes.
- 12 Bundesamt henviser også til, at den relevante bestemmelse i direktiv 2011/95 [artikel 10, stk. 1, litra d)] bliver fortolket forskelligt af højesteretterne i henholdsvis Tyskland og Østrig.
- 13 Procesdeltageren gør i svarskriftet gældende, at familien i den forelæggende rets hidtidige retspraksis er blevet anerkendt som social gruppe som omhandlet i flygtningekonventionen. Det fremgår af begrundelsen for den anfægtede afgørelse, at det er i overensstemmelse med den pashtunske tradition for blodfejder, at en sådan eksempelvis kan udløses af en uløst tvist om jord. Retten til hævn og forventningen om gengældelse er centrale i denne forbindelse, og faderens fætre forventer derfor også hævn fra procesdeltagerens side. En blodhævn kan udskydes i årtier.
- 14 Procesdeltageren er af den opfattelse, at der foreligger forfølgelse på grund af tilhørsforholdet til en social gruppe, da han af faderens forfølgende fætre opfattes som en del af den anden gruppe i blodfejden.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 15 Bundesamt har ikke draget Bundesverwaltungsgerichts (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) konstateringer i tvivl, og den forelæggende ret skal derfor lægge til grund, at procesdeltageren med tilstrækkelig konkret sandsynlighed risikerer fysisk vold og endda død. Disse handlinger skal i henhold til artikel 9, stk. 1, sammenholdt med artikel 9, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/95/EU, klassificeres som forfølgelse, som udgår fra ikkestatslige aktører. Procesdeltageren kan ikke forvente beskyttelse fra staten.
- 16 Det er afgørende for bedømmelsen af, om procesdeltageren skal tilkendes asylstatus, om der foreligger en forbindelse mellem grundene i direktivets artikel 10 og de handlinger, der i artikel 9, stk. 1, klassificeres som forfølgelse, eller manglende beskyttelse mod sådanne handlinger. Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) ser denne forbindelse i den omstændighed, at faderens fætre kun vil dræbe ham, fordi han hører til den (afdøde) faders familie – procesdeltageren var ikke direkte involveret i tvisten om arealet.
- 17 I det foreliggende tilfælde lægger Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) til grund, at der foreligger forfølgelse på grund af tilhørsforholdet til en bestemt social gruppe, nemlig familien, i det mindste de familiemedlemmer, som der udøves blodhævn på. I revisionsappellen drages det ikke i tvivl, at familien kan udgøre en social gruppe, eller at den har en fælles baggrund, som ikke kan ændres. Det er derimod omtvistet, om familien (eller den berørte del) som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95/EU skal anses for en gruppe, som har en særskilt identitet i det relevante land, fordi den opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund. Kun hvis dette er tilfældet, er anerkendelse som flygtning mulig.
- 18 Bundesamt anfører i sin revisionsappel, at der findes flere tilgange til at løse spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger forfølgelse på grund af tilhørsforholdet til en social gruppe.
- 19 Efter den forelæggende rets opfattelse er det for at bedømme, om de medlemmer, der risikerer blodhævn, kan anses for en social gruppe, nødvendigt at afklare flere punkter. For det første skal det afklares, hvornår der kan tales om, at en gruppe i det relevante land udgør en gruppe med en særskilt identitet og dermed en social gruppe som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 10, stk. 1, litra d). Desuden skal det afklares, ud fra hvilke synspunkter en gruppes »omgivende samfund« bestemmes, og hvornår en gruppe opfattes som værende »anderledes« af dette samfund.
- Det første og det andet spørgsmål*
- 20 Den forelæggende ret konstaterer, at ordlyden i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95/EU udtrykker en årsagssammenhæng, hvilket indebærer, at spørgsmålet om, hvorvidt en gruppe har en særskilt identitet, afhænger af, at den af det

omgivende samfund opfattes som værende anderledes. Dette indebærer, at det ved bedømmelsen af, om en gruppe har en »særskilt identitet«, kun skal prøves, om den »opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund«. Ved en sådan forståelse skal der ikke foretages en prøvelse af andre, heraf uafhængige kriterier. Efter denne forståelse kan det ikke alene på grundlag af selvforståelsen og tilhørsfølelsen hos medlemmerne af en gruppe konkluderes, at der foreligger en social gruppe – det udslagsgivende er nemlig opfattelsen hos det »omgivende samfund«, der skal klassificere denne som anderledes. I vejledningen vedrørende tilhørsforhold til en bestemt gruppe fra det (daværende) Europæiske Asylstøttekontor (EASO) synes denne model at ligge til grund.

- 21 Hvis en sådan årsagssammenhæng (i det mindste delvis) benægtes, og det skal prøves særskilt, om der foreligger en »særskilt identitet«, opstår det andet spørgsmål om, ud fra hvilke kriterier en sådan prøvelse skal finde sted. Dette begreb blev nemlig ikke defineret af EU-lovgiver. Det er ligeledes uklart, hvori det »særskilte« ved den »særskilte identitet« kommer til udtryk.

Det tredje spørgsmål

- 22 Det forekommer uklart, hvilken synsvinkel EU-lovgiver sigtede til med formuleringen, at gruppen opfattes som værende anderledes »af det omgivende samfund«.
- 23 Der kan argumenteres for, at der menes samfundet (som helhed eller en væsentlig del af det) i det relevante land eller område, hvor den berørte person er bosiddende. I et sådant tilfælde bliver en familie netop på grund af medlemmernes egenskab, nemlig at danne en familie, vel som regel kun opfattet af det omgivende samfund som værende anderledes, hvis familielivets art afviger markant fra de i øvrigt fremherskende sædvaner for familieliv.
- 24 Desuden er det formentlig nødvendigt, at det omgivende samfund har kendskab til den pågældende gruppes eksistens. Hvis det omgivende samfund ikke har kendskab til gruppens eksistens, kan gruppen allerede af denne grund ikke opfattes som værende anderledes.
- 25 I den allerede nævnte EASO-vejledning synes denne model at ligge til grund, idet det anføres, at der er behov for hensigtsmæssige og aktuelle informationer om oprindelseslandet for at kunne prøve en bestemt social gruppes eksistens i et land. Desuden skal samfundets funktion og dets forskellige behandling af grupper undersøges, idet en social gruppe eksisterer i sammenhæng med det omgivende samfund.
- 26 Ud fra denne model må det vel i det foreliggende tilfælde benægtes, at der foreligger en social gruppe. I et sådant tilfælde er det nemlig sandsynligvis kun forfølgerne og den forfulgte familie, der har kendskab til en blodfejde, ikke samfundet som helhed eller en væsentlig del af det. Hvis man imidlertid lægger til grund, at forfølgerens synsvinkel er tilstrækkelig for klassificeringen som social gruppe, skal forfølgeren som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv

2011/95/EU anses for gruppens omgivende samfund, og afgrænsningen foretages af ham. Ud fra denne model udgør procesdeltagerens fars familie i den foreliggende sag en social gruppe, da den bliver betragtet som en sådan af forfølgeren (faderens fætre).

Det fjerde spørgsmål

- 27 Også bedømmelsen af, om en gruppe af det omgivende samfund bliver opfattet »som værende anderledes«, forekommer problematisk.
- 28 Begrebet »anderledes« synes at være så åbent, at ethvert vilkårligt udvalgt træk kan føre til en sådan klassificering. Desuden synes begrebet at have en negativ konnotation. Det er altså muligt, at »anderledesheden« indebærer en nedvurdering af denne gruppe i forhold til det omgivende samfund. I den allerede nævnte EASO-vejledning tales der i denne forbindelse om en »stigmatisering« af en gruppe, mens det dog andetsteds i vejledningen bemærkes, at anderledes ikke kun bør forstås som noget nødvendigvis negativt.
- 29 Det er imidlertid også muligt, at der menes »at være anderledes«, og at der kun er tale om et sprogligt problem – ordet »different«, som anvendes på engelsk, har nemlig efter den forelæggende rets opfattelse ikke negative konnotationer.
- 30 Hvis det afgørende er, om et større antal mennesker opfatter gruppen som »anderledes«, kan det være afgørende, at kun et bestemt træk eller flere bestemte træk fører til, at en gruppe bliver opfattet som anderledes af et større antal mennesker. Andre træk, som kun sporadisk bliver klassificeret som anderledes af andre personer, er i så fald irrelevante. I denne model er forfølgerens synsvinkel ikke afgørende for klassificeringen som social gruppe.
- 31 Netop i det foreliggende tilfælde er det tvivlsomt, om en familie, der er involveret i en blodfejde, bliver opfattet som anderledes af det omgivende samfund, hvis der dermed menes et større antal mennesker. Bortset fra, at et sådant omgivende samfund (for gruppen i bred forstand) – som nævnt ovenfor – som regel ikke får kendskab til det afgørende træk, har procesdeltageren i sit svarskrift selv bemærket, at det er i overensstemmelse med pashtunwali-traditionen, som man lever efter i oprindelsesregionen, at bilægge en konflikt som den i denne sag omhandlede ved hjælp af en blodfejde. Derfor fremgår det ikke uden videre, hvorfor en familie, der er involveret i en blodfejde, skulle blive opfattet som værende anderledes af det omgivende samfund, der ligeledes lever efter denne tradition.
- 32 Hvis det imidlertid er forfølgerens synsvinkel, der er afgørende, kan det være tilstrækkeligt for tilhørsforholdet til en social gruppe, at forfølgeren klassificerer den familie, som blodfejden findes med, som værende anderledes.
- 33 For den foreliggende sag betyder dette, at procesdeltageren, hvis det afgørende er opfattelsen set fra forfølgerens synsvinkel, retmæssigt blev tilkendt asylstatus. Hvis dette ikke er tilfældet, måtte Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i

forvaltningsretlige sager) ikke tilkende procesdeltageren denne status, da der ikke foreligger en tilknytning til en afgørende grund til at tildele asyl. Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) skulle da i et yderligere trin have prøvet, om procesdeltageren skulle tilkendes subsidiær beskyttelse.

ARBEJDS
DOKUMENT